

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

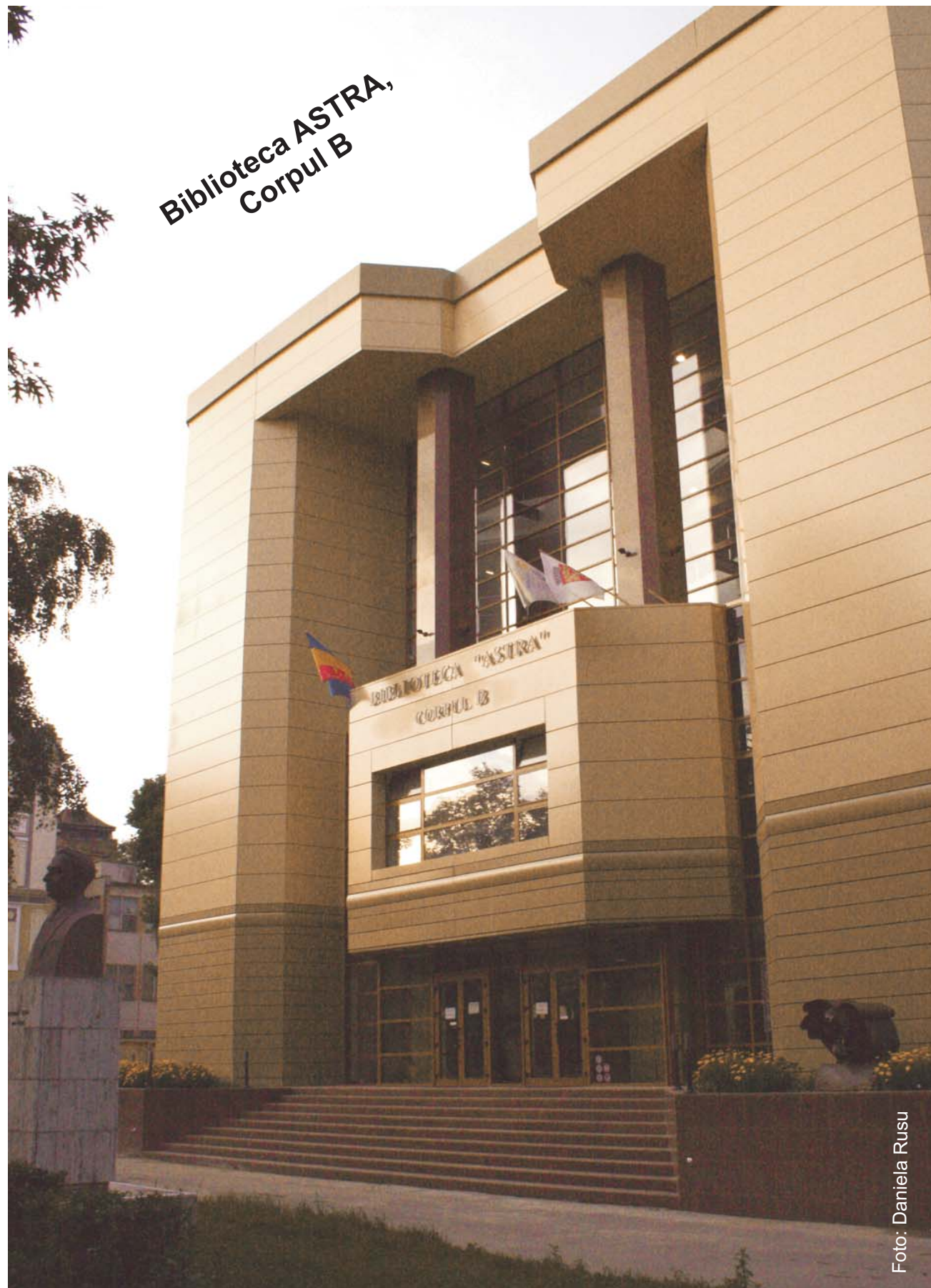
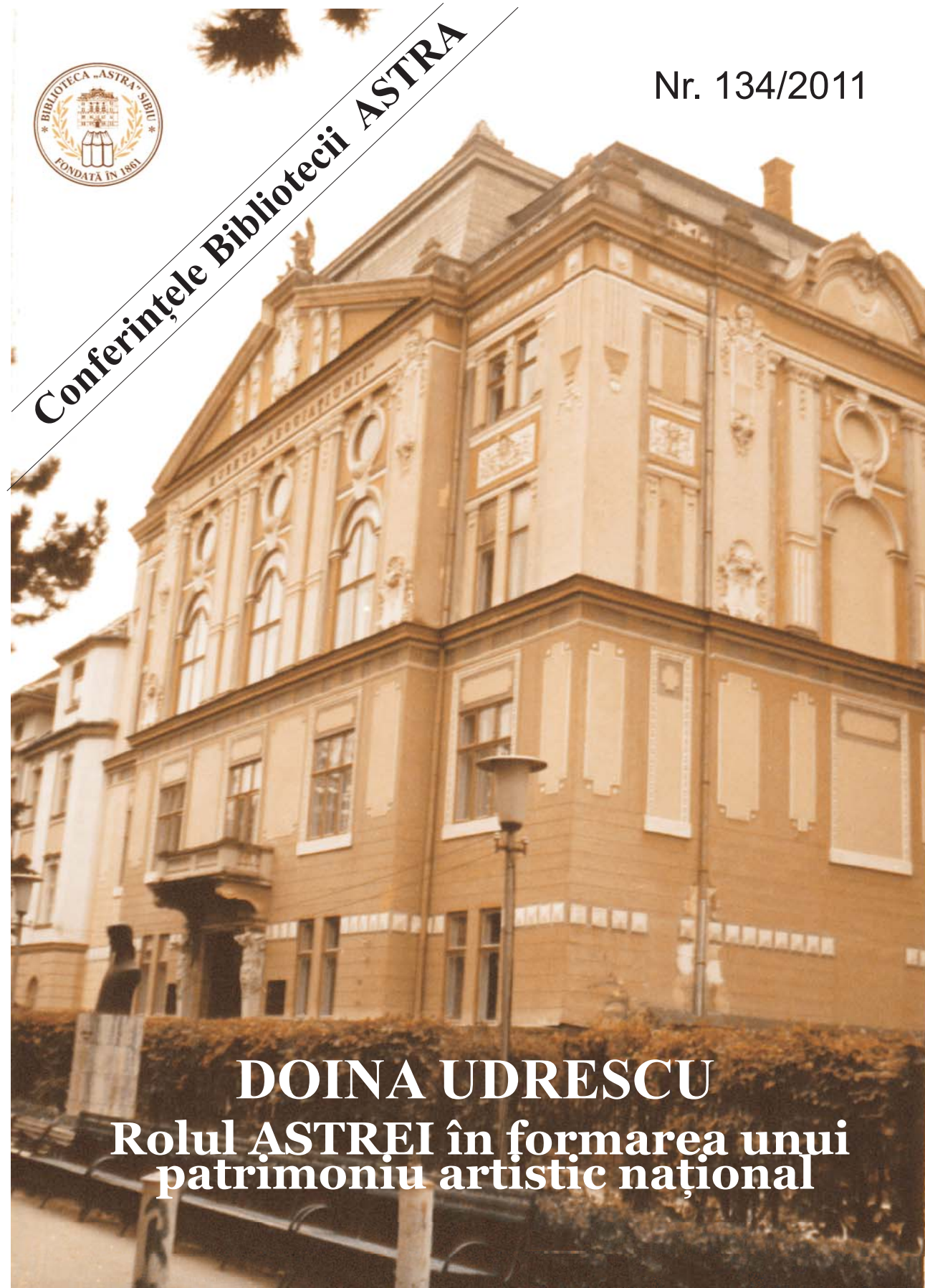

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 134/2011

DOINA UDRESCU
Rolul ASTREI în formarea unui
patrimoniu artistic național

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

**Conferințele Bibliotecii ASTRA:
DOINA UDRESCU: Rolul ASTREI în formarea unui
patrimoniu artistic național**

Coordonatorul colecției: **Onuc Nemeș-Vintilă**
Tehnoredactare computerizată: **Daniela Rusu**
Grafică copertă: **Daniela Rusu**
Anexe: **Ioana Butnaru**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 20 exemplare

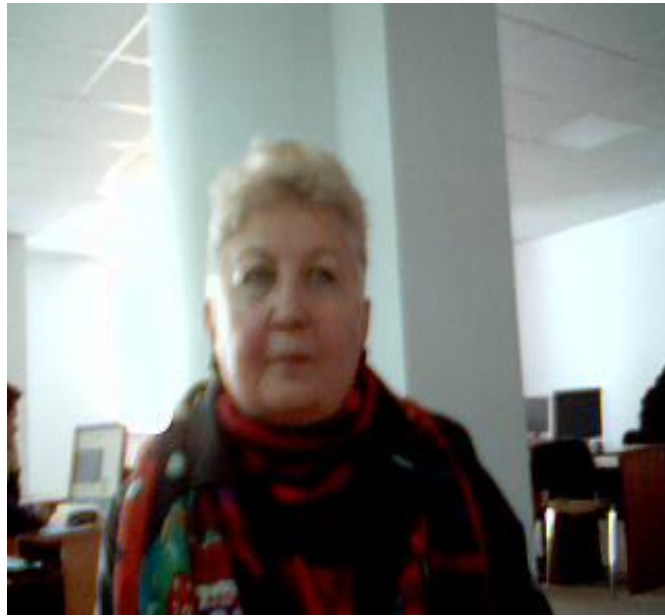
*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. George Barițiu, nr. 5/7
550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551
Fax: +40 269 215775
Internet: www.bjastrasibiu.ro
E-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: **1843 - 4754**

Doina Udrescu
(n. 1947)

Date bio-bibliografice

Numele și prenumele: UDRESCU DOINA
Data nașterii: 3 februarie 1947
Locul nașterii: Turda, județul Cluj
Studii: Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj Napoca,
Facultatea de Istorie-Filozofie, secția Istoria
artei, promoția 1971
Doctor în istorie.
Starea civilă: căsătorită, având doi copii.
Profesie: istoric de artă
Locuri de muncă: 1971 – 2006 Muzeul Brukenthal Sibiu –
muzeograf, Șef secție, Director al Palatului Brukenthal,
Director general adjunct

Activitate profesională:

- am organizat numeroase expoziții de artă românească în țară și străinătate
- am publicat numeroase studii și articole, popularizând colecțiile de artă românească ale Muzeului Brukenthal
- am participat la numeroase sesiuni de comunicare și simpozioane științifice la Sibiu, Cluj, București, Constanța, Ploiești, Arad, Oradea
- am publicat următoarele cărți:
  - “Grafica românească interbelică în colecția Cabinetului de stampe al Muzeului Brukenthal”, Sibiu, 1982
  - “Peisajul în arta românească interbelică din colecția Muzeului Brukenthal”, Sibiu, 1997, p. 232

“Arta germană din Transilvania în colecțiile Muzeului Brukenthal din Sibiu (1800-1950)”, Editura Honterus, Sibiu, 2003, p. 262

“Deutsche Kunst aus Siebenbürgen in den Sammlungen des Brukenthalmuseum”, Hermannstadt (1800-1950), Honterus Druckerei, Hermannstadt, 2003, p. 235

“Artă și societate – Expozițiile de artă din Sibiu în perioada 1944-1974”, Sibiu, 2004, p. 150

Activitate didactică:

- Am predat cursuri de istoria artei și istoria culturii, ca și conferențiar titular, la Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu

Date de contact:

Telefon: 0369 418551

0746 165376

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă .....</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești .....</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș .....</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate .....</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului .....</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 – .....</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>> .....</i>	7
	<i>Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007 .....</i>	8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere .....</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu .....</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii .....</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica .....</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel .....</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă .....</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna .....</i>	15
George Banu	<i>Actorul european .....</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor .....</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers .....</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii .....</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei .....</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru .....</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu .....</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică .....</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse .....</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării .....</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate .....</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață .....</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința .....</i>	29

Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá intre poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39

Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională” .....</i>	40
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile</i>	

	<i>afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52
Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului .....</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale .....</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj .....</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu .....</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române .....</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat .....</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea .....</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea .....</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China .....</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI .....</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu .....</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu – .....</i>	64

Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie .....</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică .....</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918 .....</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849 .....</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei .....</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga .....</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica .....</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu .....</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran .....</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul .....</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru .....</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituri .....</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată .....</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română .....</i>	78

Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc .....</i>	79
Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române .....</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914 .....</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate .....</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă .....</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului .....</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson .....</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale .....</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii .....</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România .....</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii</i>	

	<i>Transilvane</i>	90
Constantin Cubleşan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian</i>	91
Constantin Cubleşan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist</i>	92
Constantin Cubleşan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai</i>	96
Alexandru Sterca- Șuluțiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sí vetr'a strabuniloru sei, cá Romànu</i>	97
Ioan Lupaș	<i>Înființarea „Asociațiunii“ și conducătorii ei</i>	98
Iosif Sterca Șuluțiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziției, în 19 August st. N. 1905</i>	99
Ion Onuc Nemeș- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună”</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936)</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoșilor habani</i>	102

Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secțiunilor literare-științifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933 .....</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărți în Sibiul de altădată .....</i>	104
Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate .....</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888) .....</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani .....</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” – Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität .....</i>	108
Harion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunărei generale a Asociațiunei transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octobree a. c. în Năseudă .....</i>	109
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Constantin Noica .....</i>	110
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Nicolae Tatu .....</i>	111
Vasile Grajdian	<i>Preotul muzician Gheorghe Șoima .....</i>	112
Matei Pamfil	<i>Gustav Weigand și Asociațiunea .....</i>	113
Paul Brusanowski	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie</i>	114
Paul Brusanowski	<i>Concepția canonică a mitropolitului Andrei Șaguna privind organizarea Ortodoxiei ecumenice și a poziției Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria .....</i>	115

Liliana Moldovan	<i>Deschideri antropologice în opera lui Emil Cioran .....</i>	116
Alexiu Tatu	<i>Arhivele Statului din Cluj în refugiu la Sibiu. Documente de arhivă .....</i>	117
Mariana S. Țăranu	<i>Degradarea sistemului de învățământ, mass-media și persecuțiile religioase din Moldova de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice (1940-1941) .....</i>	118
Rodica Braga	<i>Despre condiția femeii –scriitor .....</i>	119
C. George Săndulescu	<i>Atitudinea Noica .....</i>	120
***	<i>Școala civilă de fete cu internat .....</i>	121
Elena Macavei	<i>Însemnări de călătorie în Scandinavia .....</i>	122
Corina Turcu	<i>Stil și gândire la Augustin Buzura .....</i>	123
Nicolae Balotă	<i>Cercul câinilor muzicanți .....</i>	124
Ion Taloș	<i>Franz Obert - cel mai de seamă etnolog ardelean din deceniul al șaselea al secolului al XIX-lea .....</i>	125
Mircea Braga	<i>Mărirea și decăderea reportajului literar .....</i>	126
Mihai Augustin Racovițan	<i>Despre starea românilor din Ungaria dualistă la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea .....</i>	127
Onuc Nemeș-Vintilă	<i>Pantheon național sau Istoria este morala care instruează prin exemple .....</i>	128

Constantin Chiriac	<i>Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu</i>	129
Iuliu Adrian Paul	<i>Enigma tăblițelor de la Tărtăria</i>	130
Emanuel PavelTăvală	<i>Enciclopedia ortodoxiei românești</i>	131
Ioan Seni	<i>Pagini din istoricul Despărțământului Astra Năsăud</i>	132
Silvia Pop	<i>Despărțământul Blaj al ASTREI (1870-2011)</i>	133
Doina Udrescu	<i>Rolul ASTREI în formarea unui patrimoniu artistic național</i>	134

Doina UDRESCU

Rolul ASTREI în formarea unui patrimoniu artistic național *

Urmărind în desfășurarea ei viața artistică a Transilvaniei de la finele sec. XIX și începutul sec. XX, apare cu deosebită claritate rolul de “fortărețe ale renașterii naționale românești”¹, pe care diverse societăți culturale l-au jucat în înfăptuirea unității naționale și totodată în dezvoltarea culturii românești, ca mijloc de afirmare a poporului roman, știut fiind faptul că lupta pentru afirmare culturală era și lupta pentru existența și libertatea națională.

Aceste societăți culturale, pentru care au luptat generații de patrioți, - oameni politici, cărturari, preoți, învățători – își propuneau în programul lor ridicarea poporului român prin cultură, servind în acest fel cauzei emancipării naționale și spirituale a românilor. Dintre susținătorii fervenți ai cauzei naționale îi amintim pe Andrei Șaguna, Timotei Cipariu, George Barițiu, Gavril Munteanu, Iacob Bologa, Vasile Ladislau Pop, Andrei Bârseanu și mulți alții. Acesta din urmă scria la un moment dat:”...Dreptul de a aspira la o cultură națională proprie este unul dintre drepturile naționale cele mai de căpetenie ale unui popor. El se poate asemăna cu dreptul individului la viață,

---

* Conferință susținută în ziua de 10 mai 2011

¹ V. Curticăpeanu, Mișcarea culturală românească pentru Unire din 1918, Editura Științifică, București, 1968, p.23

8..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

la partea sa de aer și de lumină”², iar Timotei Cipariu scria în 1881 că:”... numai cultura și efectele ei nobilează pe om și popor și numai națiunile care au înaintat în cultură au meritat și susținut numele de onoare, iară unde cultura lipsește, lipsește și stima omeniei, care nu i-o poate da, nici o poate suplini, nici puterea brută, nici numărul, fie oricât de mare.”³

O frumoasă pledoarie susținea Vasile L. Pop, la adunarea Asociațiunii de la Năsăud, din septembrie 1870, spunând: “...Cultura poporului, fraților! și literatura română!, aceste două sunt medicamentele noastre, aceste două sunt paladiul existenței noastre naționale!, aceste a le aplica, a le cultiva, a le nutri, și-a luat ca scop Asociațiunea transilvană”.⁴

Într-adevăr, dintre societățile înființate “Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român - ASTRA” din Sibiu, a înscris o pagină importantă în istoria poporului român, ea fiind centrul vital al vieții culturale din Transilvania. Așa cum remarca Onisifor Ghibu “...Pentru neamul românesc ASTRA a fost o binecuvântare. Această instituție a ajutat la păstrarea specificului românesc și la întărirea solidarității naționale. De la înființarea ei, ASTRA a devenit o cetate a solidarității naționale și un focar al educației naționale (...) și în trecut a fost cel mai perfect instrument de închegare și înnobilare sufletească națională”.⁵

Prin activitatea multilaterală pe care a desfășurat-o de-a lungul câtorva decenii, ASTRA “ a câștigat o valoare de simbol, întruchipând pentru românii

---

² Pamfil Matei, *Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – ASTRA – și rolul ei în cultura națională, 1861-1950*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986, p.10

³ *Transilvania*, Sibiu, an. XII nr. 17-18, 1-5 septembrie 1881, p. 137

⁴ *Ibidem*, an. II, nr 18, 15 septembrie 1870, p. 213

⁵ Pamfil, Matei, *op. cit.* p. 13,14

asupriți citadela de luptă capabilă să adăpostească o activitate național culturală originală, cu un puternic conținut politic.”⁶

Este relevant faptul că ASTRA și-a polarizat întreaga activitate pe răspândirea culturii românești în mase, contribuind neîndoiește la trezirea conștiinței naționale. Fiind până în anul 1918 “purtătoarea idealului de unitate exprimat prin forma culturii naționale.”⁷, ea a continuat și după această dată să reprezinte o cale eficientă și necesară în lupta pentru eliberare națională și socială, antrenând, prin programul și scopul propus, o numeroasă parte a intelectualității transilvănene și a celei de dincolo de munți”.⁸

Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – ASTRA – se constituie în ședința din 23 octombrie/14 noiembrie 1861 la Sibiu, cu scopul bine înscris în statutele sale, și anume, acela de “...înnaintarea literaturii române și culturii poporului român în deosebite ramuri prin studiu, elaborarea și redarea de opuri, prin premii și stipendii pentru diferite specialități de știință și artă și alte asemenea.”⁹

În programul Astrei, elaborat de George Barițiu, se menționa și necesitatea preocupărilor acesteia pentru etnografie și artă.

Asociațiunea a avut caracterul unei societăți academice, de largă cuprindere națională, cu dorința fermă a întemeietorilor săi de a servi la dezvoltarea culturii naționale, la cultivarea limbii române, la impulsivarea

---

⁶ Curticăpeanu, V, op. cit., p. 246

⁷ Curticăpeanu, V, Astra și idealul Unirii, Magazin Istoric, an. II, nr.12(21) decembrie 1968, p.11

⁸ Ne referim la relația ASTREI cu Academia Română, apud Curticăpeanu, V., Mișcarea ....p. 1439 “Astra a luptat alături de învățații poporului român, pregătind calea pentru desăvârșirea unirii politice”.

⁹ Acte privitoare la urzirea Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, Sibiu 1862, p.92, art. 2

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

literaturii naționale, a cercetărilor istorice, a păstrării și valorificării trecutului istoric, fără a neglija însă dezvoltarea progresivă a vieții economico-sociale.

Scopul propus al Astrei a fost realizat prin multiple forme și pe multiple planuri, cuprinzând între altele înființarea de biblioteci publice (Biblioteca din Sibiu, în 1861), publicații (Transilvania în 1862, Analele Asociațiunii 1880, 1902-1908, Biblioteca populară a Asociațiunii 1900, Țara noastră 1907), organizarea unor importante expoziții industriale, etnografice, concursuri școlare pentru scrieri literare, istorice, economice, susținerea de prelegeri și conferințe cu scopuri educative și de popularizare, înființarea de școli românești la orașe și sate, acordarea de stipendii pentru elevii de la școlile de meserii și premii pentru realizări deosebite în diferite domenii, dezvoltarea de activități artistice (înființarea de coruri, fanfare, formații de dansuri, șezători literare, înființarea a două Conservatoare de muzică la Brașov și Sighet), dezvoltarea mișcării teatrale românești prin înființarea “Societății pentru fond teatral” în 1871, condusă de Iosif Hodoș și Iosif Vulcan, și nu în ultimul rând organizarea de muzee și expoziții comemorative.

Dintre numeroasele realizări ale Astrei se remarcă și merită din plin să fie analizată aceea de constituire, pentru prima oară în Transilvania, a unei însemnate *colecții de artă plastică românească*, concretizată la început în organizarea secției de arte frumoase a Muzeului Asociațiunii, colecție care a devenit pe parcurs una dintre cele mai bogate de artă transilvăneană din țară și care a constituit, începând cu anul 1950, nucleul de bază al actualei colecții de artă românească a Muzeului Brukenthal. Această colecție a fost realizată în urma unor generoase donații, iar mai apoi prin acțiunile sistematice de achiziții pe care le-a întreprins Asociațiunea.

În ședința de la Mediaș din anul 1897 se aprobă constituirea Casei Naționale a Astrei în Sibiu, ce va fi ridicată prin “obolul public”, fără ajutor de

la stat și care să cuprindă pe lângă birourile Asociațiunii, un muzeu istoric, un muzeu etnografic, biblioteca, o sală mare care să servească prelegerilor publice, conferințelor, reprezentărilor teatrale și “conveniri sociale.”

Se pare că Ioan Pușcaru a susținut primul idea constituirii unui muzeu, chiar de la înființarea Asociațiunii, idee susținută și de “astriștii” George Barițiu, Visarion Roman, D. P. Barcian, Eugen Brote.

Este semnificativ “Apelul către publicul român”¹⁰, publicat în Transilvania la 14 aprilie 1904, semnat de Iosif Șterca Suluțiu și Constantin Diaconovici, ce sensibiliza asupra contribuțiilor pecuniare necesare pentru realizarea muzeului. Acest apel prefigura direcțiile dezvoltării viitorului muzeu, și anume: spre trecut, căci “oricât a fost de vitreg, totuși cuprinde pentru noi multe momente înălțătoare, care formează nu numai niște plăcute amintiri, ci mai ales și un izvor de încredere în puterile proprii și speranță într-un viitor mai bun”; și spre prezent, “spre tot ce caracterizează viața actuală care denotă însușirile sufletești și trupești marcante ale poporului (...) manifestațiuni caracteristice ale cugetării (...), obiceiuri, cântări, dansuri, muzică, port.”

Clădirea Casei Naționale Asociațiunii a fost proiectată de către Aladár Bananyai din Zagreb și construită de către arhitectul Gustav Maetz și inginerul Iosif Schusching din Sibiu, alături de aceștia fiind Iosif Schneider din Sibiu, ce realizează lucrările de sculptură, Johann Hofrichter din Boemia, pe cele de pictură, J. Kantz din Viena ce realizează culisele și cortina pentru sala de festivități, Emil Petruțiu din Sibiu ce execută tâmplăria, Franz W. Egles pentru

---

¹⁰ Transilvania, Sibiu, an. XXVIII, 1897, pp.1-2

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

mobilier și draperii. Parcul din curtea clădirii va fi amenajat de către A Förstl din Sibiu.¹¹

Inaugurarea Muzeului istoric și etnografic din Clădirea Națională a Asociațiunii are loc în 6/19 – 7/20 august 1905 și a fost considerată “cea mai splendidă sărbătoare culturală ce au ajuns-o până acum românii din țările Coroanei ungare”¹², fiind însoțită de ample manifestări muzicale, teatrale.

Președintele Asociațiunii Iosif Sterca Șuluțiu, conștient ca și mulți dintre intelectualii români de importanța unui astfel de așezământ cultural, sublinia că muzeul înseamnă pentru orice popor “arsenalul cel mai puternic cu care își apără un popor religia, individualitatea și tot ce a moștenit de la străbuni.”¹³

Expoziția muzeală deschisă acum avea două secții – etnografică și istorico-culturală, fiecare având mai multe secțiuni, ea a întrunit 1327 de expozanți cu peste 900 de obiecte, iar cu această ocazie muzeul, “s-a îmbogățit cu circa 600 de piese. La despărțământul artelor frumoase au participat 80 de expozanți cu un număr de 500 de obiecte, printre acestea se număra pictorii Ioan Constande, Constantin Georgescu, Octavian Smigelschi, Mihail Pop, Sava Herția, Ilarie Mureșan și Elena Popea¹⁴”, dar și artă religioasă - în special icoane. Primul custode al muzeului a fost Octavian Goga apoi din 1909 Octavian Tăslăuanu.

Începutul acțiunii de colecționare a unor obiecte de importanță istorică, îl găsim menționat în raportul bibliotecarului Nicolae Cristea către adunarea generală din anul 1867, ținută la Cluj, în care se pomenește de “niște colecțiuni de documente, monede, o spadă antică”, primite de către Asociațiune în cursul

---

¹¹ ibidem, an. XXXVI, nr. V/septembrie- octombrie 1905, pp. 162-165

¹² idem

¹³ ibidem, p.163

¹⁴ ibidem, an jubiliar 1861-1911, p. 469

acelui an. Menționând totodată lista celor care au donat, el atrage atenția că aceste donații, cu încetul vor pune temelul unui muzeu de însemnătăți.”¹⁵

În adunarea generală de la Gherla din 1868, Visarion Roman propune să se tipărească “Catalogul cărților bibliotecii și a obiectelor ce compun Muzeul Asociațiunii”¹⁶, deși muzeul ca entitate nu exista încă, iar în adunarea generală de la Năsăud, bibliotecarul Ioan Maxim, în raportul său amintește că: ”afară de cărți mai posedă Asociațiunea mai multe bucăți de stufe de aur, de monede și de lucrări anticuariei, însemnate toate cu numirea și numărul lor într-un registru deosebit.”¹⁷ Se ajunge așadar și la înregistrarea primară a obiectelor primite, acțiune care se va desfășura cu conștiinciozitate pe tot parcursul existenței Asociațiunii.

În anul 1902 se constituie “Comisia pentru procurarea obiectelor în scopul viitorului muzeu etnografic,” avându-l ca președinte pe dr. M. Marienescu.

Am încercat, în urma cercetărilor făcute, să lămurim și mai ales să relieffăm această nobilă acțiune a ASTREI de colecționare de obiecte muzeale, canalizându-ne atenția în special pe constituirea fondului de artă românească, așa cum am mai amintit. A fost cel mai bogat fond de artă românească al momentului, și în acest sens, după cercetări în arhive, vom prezenta în continuare, donațiile sau achizițiile de lucrări de artă plastică care au format patrimoniul artistic al Asociațiunii, menționându-le doar pe acelea care au putut fi certificate de documentele pe care le-am cercetat..

---

¹⁵ Transilvania, Brașov, an. I nr. 7, 15 martie 1868, p.147

¹⁶ ibidem, p. 537

¹⁷ Transilvania, Sibiu, an IV, 1871, P. 88

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Prima donație a unor lucrări de artă plastică pe care am găsit-o specificată în Arhivele Asociațiunii, s-a dovedit a fi cele 15 “tablouri istorice” trimise ASTREI de către doamna Iulia Patița în anul 1904.¹⁸

În expoziția inaugurală din 1905 la secțiunea istorică culturală - despărțământul artelor frumoase, se remarca “îndeosebi bogata colecțiune de portrete ale oamenilor noștri mari, cari s-au distins în luptele politice ale poporului nostru, ori au binemeritat pentru dezvoltarea lui culturală”.¹⁹ Deși aceste lucrări nu le găsim nominalizate, după cum am constatat din documentele cercetate, se pare că este vorba de portretele reprezentându-i pe Iacob Bologa, Vasile Ladislau Pop și George Barițiu, lucrări comandate de ASTRA și executate de către firma vieneză Filip Schäfers Nachtfolger.²⁰ Proiectata galerie a “oamenilor noștri mari”, a cărei început se face acum, se va îmbogăți în următorii ani cu portretele lui Emanoil Gojdu, Simion Balint, Ioan Hodoș și a poetului Vasile Alecsandri, donate muzeului.²¹

De aici înainte, pe parcursul existenței ASTREI, colecția de artă românească crește în fiecare an. Mărturie stau numeroasele donații făcute de către persoane particulare și diferite instituții sau prin achiziții de lucrări din fondurile prevăzute în buget pentru îmbogățirea acestei colecții.

În anul aniversar 1905, Muzeul primește donația unui tablou, donație făcută de către domnul Tiberiu Bud din Sibiu, fără a fi menționat însă titlul

---

¹⁸ Arhivele Statului, filiala Sibiu, Fond Astra, registru inv. nr. crt. 197/1904

¹⁹ Curticăpeanu, V, Întemeierea societății Astra și rolul ei în cultura poporului român, în Studii an XIV, București, nr. 6, 1961, p.1450

²⁰ Arhivele Statului, filiala Sibiu, Fond Astra, pachet 64, f. 133, 19 oct. 1893 – menționează că aceste tablouri au fost trimise de la Viena la Sibiu, fiind executate de această firmă cu 60 fl. bucata, iar comisia însărcinată de Asociație a primit la Sibiu aceste lucrări.

²¹ Transilvania, Sibiu, an XLVII, 1 iulie 1916, p.6

acestui tablou, iar Dobrotă Ilie din Poiana Sibiului donează un tablou de Constantin Georgescu.²²

În același an domnul Pocol Alexiu din Baia Mare donează “un mare tablou în ulei care prezintă pe poetul Andrei Mureșan și este așezat într-un frumos cadru aurit”. Comitetul central al Asociațiunii dispune ca acest tablou să fie expus în sala de ședințe, iar donatorului îi este redactată o scrisoare de mulțumire semnată de președintele Iosif Șterca Șuluțiu.²³ Tot acum donează Muzeului domnul Popovici Ioan, un portret reprezentându-l pe episcopul de Sadu Ioan Klain.²⁴

Evidențele scriptice ale Muzeului mai menționează și donația făcută de domnul Alexandru Marinescu, în anul 1906 a două portrete în ulei, reprezentându-i pe Vasile Maniu și pe pictorul Turcu,²⁵ domnul Costel Mărgineanu din Sibiu donează un tablou, iar în anul 1907 Casina Română din Brașov trimite Muzeului Asociațiunii un tablou ce-l reprezintă pe Mihai Viteazul.²⁶

Andrei Bârseanu cumpără pentru Muzeu, în anul 1909, de la doamna Zărnescu din Brașov, un număr de 50 de tablouri semnate de pictorul Mișu Popp, cu suma de 500 fl. și copia tabloului reprezentându-l pe Avram Iancu, după originalul aflat la Academia Română din București.²⁷ În posesia muzeului intră acum și portretele reprezentându-i pe Ilie și Iudita Măcelariu, donate de către domnul Ioan Balint, portrete pictate de Constantin

---

²² Din anele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, v. VI – noiembrie – decembrie 1905, p.21

²³ Arhivele Statului, filiala Sibiu, Fond Astra, doc. nr. 155-1905, fila 1

²⁴ Ibidem, doc. nr. 1451/1905, fila 2-3

²⁵ Ibidem, registru inv. nr. crt. 347, 22 martie 1907

²⁶ Ibidem, registru inv. nr. crt. 362, 22 martie 1906 și nr. crt. 347, 22 martie 1907

²⁷ Transilvania, Sibiu, an. XLI nr. VI, iulie- august 1910, p. 20

16..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Georgescu.²⁸ Domnul Aurel Richter cumpără pentru muzeu în anul 1910 două copii, “după tablouri aflătoare în Muzeul din Budapesta”, cu 40 de coroane.²⁹

Această lăudabilă acțiune a Astei de a aduna colecții de artă românească, stârnește un puternic ecou și în rândul pictorilor. Astfel, Aurel Popp donează două tablouri, iar Dumitru Drăgan Cabadaieff donează un tablou reprezentând un tip de sălișteancă în costum popular. Lor li se alătură și Ilie Chidu care trimite Muzeului două dintre creațiile sale.³⁰

Muzeul Asociațiunii este interesat în cumpărarea “lăsământului artistic” al pictorului Octavian Smigelschi, iar pentru acest scop se face un apel la membrii societății pentru o colectă, acțiune care se finalizează în anul 1921 prin cumpărarea colecției de tablouri a pictorului, cu suma de 200.000 lei, lucrări care vor fi expuse în sala de solemnități.³¹, printre ele numărându-se cartoanele executate de Smigelschi pentru decorarea Catedralei Mitropolitane din Sibiu și picturi în ulei, în special portrete, între care amintim studiul pentru “Strana”, “Portret de femeie”, “Copil citind”. Se considera că achiziționarea lucrărilor de Mișu Popp și Octavian Smigelschi “...au completat cât se poate de fericit o foarte simțită lacună a muzeului – secția de arte frumoase”³²

Domnul librar din București George Sfetea donează Muzeului în anul 1922, trei busturi reprezentându-i pe “martirii neamului: Horea, Cloșca și Crișan” și în același an se cumpără un tablou reprezentându-l pe Take Ionescu³³

---

²⁸ Arhivele Statului, filiala Sibiu, Fond Astra, registru inv. nr. crt. 571/1911

²⁹ Ibidem, reg. inv. nr. crt. 737, 15.VII.1910

³⁰ Transilvania, Sibiu, an XLIV nr. IV – V, 1913 pp.183,195

³¹ Ibidem, an LIII nr. 7 – 8, 1922 p. 466

³² Mușlea, Ioan, Muzeul Astei, în Transilvania, Sibiu an 73, nr. 2 – 3, 1942 p. 133

³³ Transilvania, Sibiu, an LIV nr. 9 – 10, 1924 pp. 387 - 388

În anul 1923 Muzeul Asociațiunii este inspectat de Ioan Tzigara Samurcaș, inspector general al muzeului, ce laudă Asociațiunea pentru bogăția și aranjamentul Muzeului, predând cu această ocazie din partea Statului, suma de 50.000 de lei pentru colecționarea de noi obiecte pentru Muzeu. Cu acești bani se cumpără 10 tablouri ale pictorului Sava Albescu, reprezentând tipuri de țărani de pe valea Avrigului și soldați, un tablou de Ilie Chidu, reprezentându-i pe Horea, Cloșca și Crișan.³⁴

Ministrul Cultelor și Artelor Alexandru Lapedatu, vizitând Muzeul ASTREI în anul 1924, a cumpărat pentru acesta tabloul “După apă” de Sava Albescu³⁵, domnul Andrei Bârseanu donează în același an un tablou reprezentându-l pe compozitorul Ciprian Porumbescu iar dr. George Sion din Cluj donează un tablou reprezentându-l pe Mihai Viteazul.³⁶

Una dintre principalele probleme înscrise pe ordinea de zi a ședinței secției artistice a ASTREI din 22 noiembrie 1925, era necesitatea completării colecțiilor Muzeului cu obiecte de artă populară și artă plastică de însemnătate istorică. Comisia desemnată cu acest prilej și în acest scop era formată din Coriolan Petran, Alexandru Pop și Corneliu Medrea. De altfel după Unirea Transilvaniei cu România, Muzeul ASTREI, prin colecțiile sale era cel mai important muzeu de artă românească transilvăneană, realizat prin preocupările asidue ale Asociației de constituire a unui astfel de bun național. Totodată, Unirea a creat posibilități largi pentru vehicularea valorilor culturale în întreaga țară.

În spiritul unității politice a românilor, popularizarea creației plastice de dincolo de munți, mai puțin cunoscută transilvănenilor, a însemnat un șir de

---

³⁴ Ibidem, nr. 10 – 11, 1924 p. 387

³⁵ Ibidem, an. 56 nr. 9 – 10, 1925 p. 357

³⁶ Idem

18..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

evenimente expoziționale la Sibiu, în muzeul ASTREI. Astfel în anul 1925 se hotărăște organizarea unei expoziții “ambulante a pictorilor și sculptorilor academici români, mai cu seamă din Ardeal și Banat”, expoziție organizată de Alexandru Pop, Coriolan Petran, Ștefan Mărcuș și Emil Isac, care-și propunea ”răspândirea și popularizarea picturii și sculpturii artiștilor de dincoace de munți” și totodată “argumentarea prin cumpărare a lucrărilor celor mai valoroase prezente în expoziție.³⁷”

Organizată la Sibiu în octombrie – noiembrie 1925 de către prof. I. D. Ștefănescu și prof. Dimitrie Comșa, cu sprijinul Ministrului Cultelor Vasile Goldiș, “expoziția de studii” a cărei importanță a fost remarcată de presa sibiană³⁸, includea 23 de lucrări de Nicolae Grigorescu, Arthur Verona, Honoriu Boicescu și alții, a contribuit cu prisosință la cunoașterea creației “pictorilor buni ai vechiului regat.” Ea s-a înscris în același șir de acțiuni meritorii pentru popularizarea creației artistice naționale.

Importanța din ce în ce mai crescândă a colecției de artă a Muzeului ASTREI este apreciată și de către pictori sași din Sibiu, care doresc să fie reprezentați. Astfel în anul 1927 pictorul Hans Hermann donează muzeului tabloul “Sat românesc din Ardeal” iar pictorița Henriette Bielz donează lucrările “Spălatul cânepii la Avrig” și “Țăran sas în haine de sărbătoare”³⁹, în același an domnul Constantin Brediceanu donează un tablou reprezentându-l pe tatăl său dr. Coriolan Brediceanu, iar Muzeul cumpără acum 2 tablouri ale pictorului Dumitru Drăgan Cabadaieff cu suma de 13.000 lei.⁴⁰ Se cumpără în anul 1928, cu suma de 52.000 lei un număr de 6 tablouri de Octav Boicescu și

---

³⁷ Ibidem, an. 57 nr. 1, 1926 pp. 39 - 40

³⁸ Hans Wühr, Siebenbürgische Deutsche Tageblatt, 28 octombrie 1931 p. 4

³⁹ Transilvania, Sibiu, an. 58 nr. 10 – 11, 1927 pp. 428-429

⁴⁰ Arhivele Statului, filiala Sibiu, fond Astra, doc. nr. 124/1927, fila 1

Maria Drăgan Cabadaieff, precum și un autoportret al pictorului Alexandru Popp.⁴¹

La Congresul cultural al ASTREI din 24 – 26 aprilie 1930 Vasile Goldiș, în cuvântul de deschidere amintește că “Trecutul ASTREI a însemnat pagini de aspre rezistențe în istoria luptei naționale din Ardeal (...). Prin cultură, prin păstrarea graiului, prin carte, prin tradiție, tot tezaurul spiritual al românismului din Ardeal e galvanizat de asociația cărturărească (...). ASTRA și-a făcut datoria până la sfârșit. Îi datorăm toți românii, de oriunde, recunoștință, care trece dincolo de oamenii prezentului, la marii dispăruți.”⁴²

O nouă reorganizare a secției de arte frumoase a Muzeului este efectuată în anul 1932, de către un colectiv condus de prof. Romulus Vuia din Cluj. Cu acest prilej în sala de festivități au fost expuse portretele președinților ASTREI, de la Andrei Șaguna la Vasile Goldiș, ca o impresionantă galerie a personalităților care au condus întru gloria ei, în fața căroră, scria mai apoi Ion Mușlea, vizitând Muzeul, “...e atât de greu să rezști la unda de emoție care te străbate fără să vrei.” În sala festivă, în alte două săli și pe coridoare au fost expuse cartoanele și pânzele lui Octavian Smigelschi, o sală cuprinde lucrările lui Mișu Popp, iar celelalte lucrări de pictură au fost expuse la etajul II. Același vizitator remarca bogata colecție de artă plastică inclusă în acest “muzeu particular al Românilor ardeleni.”⁴³

Menționăm în continuare donațiile făcute în anul 1934 de către doamna Paraschivescu, ce trimite trei gipsuri reprezentându-i pe Horea, Cloșca și

---

⁴¹ Transilvania, Sibiu, an. 59 nr.12, 1928 pp. 989 - 1133

⁴² Ibidem, an. 61 nr. 1-6, 1930 p. 17

⁴³ Ioan, Mușlea, Muzeul.... Op. cit. p. 134

20..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Crișan și un tablou de Marin Drăgan Cabadaieff, reprezentându-l pe Avram Iancu.⁴⁴

Pentru completarea colecției de artă în anul 1935 se cumpără, cu suma de 25.000 lei, un tablou al pictorului Jean Al. Steriadi, reprezentându-l pe președintele ASTREI Vasile Goldiș.

Muzeul este “augmentat” în anul 1937 cu un tablou al președintelui Andrei Bârseanu, pictat de Sava Albescu și donat de dr. Octavian Belu.”⁴⁵ Domnul inginer Crăciunaș donează în același an un tablou reprezentându-l pe regele Ferdinand. Din Arad sosește lucrarea pictorului Wolf, reprezentându-l pe Ștefan Cicio Pop, trimis Muzeului de doamna Cicio Pop.⁴⁶

În anul 1940 Muzeul este înzestrat cu un tablou reprezentându-l pe M. S. Regele Mihai, iar în iunie același an este organizată expoziția pictorului Nicolae Brana, care donează acum două lucrări – uleiul “La sapă” și gravura “Trei țărani.”⁴⁷

Într-adevăr colecția de artă românească a Muzeului Astra, întâiul muzeu al românilor din Transilvania, constituită după cum am demonstrat, în timp, prin efortul comun și patriotismul membrilor Asociației, reprezintă o pildă și totodată demonstrează tradiția sibiană în formarea colecțiilor de artă. Colecția de artă plastică a acestui Muzeu s-a dezvoltat și a coexistat în același oraș cu puternica galerie de artă europeană, de notorietate internațională, adunată de baronul Samuel von Brukenthal.

*

După 23 August 1944 când date fiind condițiile care au grăbit dizolvarea ASTREI, datorate reorganizării sferei culturale, întregul patrimoniu

---

⁴⁴ Transilvania, Sibiu, an. 66, nr. 41/1935 p. 17

⁴⁵ Ibidem an. 69, nr. 3-4/1938 p. 15

⁴⁶ Arhivele Statului, filiala Sibiu, fond Astra, registru inv. nr. crt. 220/1938

⁴⁷ Transilvania, Sibiu, an. 71 nr. 3-4, 12 sept. 1940 p. 30 și p. 71

al Muzeului Asociațiunii a fost transferat Muzeului Brukenthal⁴⁸, îmbogățindu-i colecțiile de istorie, etnografie și artă populară, artă plastică.

Conform registrului inventar al Muzeului ASTRA, păstrat în Muzeul Brukenthal, pe lângă celelalte obiecte, sunt menționate un număr de 464 de lucrări de artă plastică - pictură și grafică – colecționate de ASTRA, între care ponderea însemnată o dețin lucrările ce poartă semnături ale pictorilor Octavian Smigelschi (peste 300), Mișu Popp(46), apoi lucrări de Florin Domșa, Sava Albescu, Ilie Chidu, Constantin Georgescu, Ioan Constande, Octav Boicescu, Dumitru Drăgan Cabadaieff, Alexandru Popp, Nicolae Brana, Maria Drăgan Cabadaieff. Ele au intrat în circuitul de valori naționale, fiind cercetate de istoricii de artă interesați de plastica transilvăneană.

Apare pregnant, așadar, meritul incontestabil al ASTREI în cultura națională, meritul generațiilor care au făcut posibile realizările. Membrii ei “...au fost uniți prin aceleași idealuri demne și nobile care au însemnat emancipare socială, economică, politică, libertate și unitate națională, pe toți unindu-i o solidaritate uimitoare ce a asigurat acțiunile **memorabile** ale acestei asociații timp de aproape nouă decenii.” – cum pertinent observa și consemna Nicolae Iorga. Prin efortul depus în constituirea acestei însemnate colecții de artă românească, prima de acest fel din Transilvania, alături de celelalte realizări remarcabile ale sale, ASTRA “...va rămâne pentru noi exponentul cugetărilor, convingerilor, suferințelor și speranțelor naționale din acele vremuri, deoarece ea a contribuit nu numai la închegarea culturală a vieții românești, dar a fost și un factor important către care gravitau năzuințele naționale ale poporului ardelean.”⁴⁹

---

⁴⁸ Arhivele Statului, filiala Sibiu, fond Astra, registru inv. nr. crt. 37, 21 III 1950

⁴⁹ Congresul cultural al Asociațiunii, Transilvania, Sibiu, an. 61 nr. 1-6/1930 p.32.

Anexe

